NN 57/2016 (21.6.2016.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2244/2014 od 6. lipnja 2016.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1474

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Slavica Banić, Mario Jelušić, Antun Palarić, Aldo Radolović, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenuli Senka Žerjav i Viktor Žerjav iz Šibenika, Jasna Crkvenčić Bojić iz Zagreba i Željka Guttman iz Omišlja, koje zastupa Danijel Klobučar, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Lovrić & Klobučar sa sjedištem u Zagrebu, na sjednici održanoj 6. lipnja 2016. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Ukidaju se:

– presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Us-8120/2011-5 od 19. veljače 2014.,

– rješenje Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, Uprave za građansko, trgovačko i upravno pravo, klasa: UP/II-942-01/10-01/545, ur.broj: 514-03-02-03/4-11-5 od 12. travnja 2011., i

– rješenje Grada Zagreba, Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, Odjela za upravno-pravne poslove, Središnjeg odsjeka, klasa: UP/I-942-01/09-02/26, ur.broj: 251-14-02/102-10-16 od 16. ožujka 2010.

III. Predmet se vraća Gradu Zagrebu, Gradskom uredu za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada, Sektoru za upravno-pravne poslove, Odjelu za naknade i izvlaštenja, na ponovni postupak.

IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu podnijeli su Senka Žerjav i Viktor Žerjav iz Šibenika, Jasna Crkvenčić Bojić iz Zagreba i Željka Guttman iz Omišlja (u daljnjem tekstu: podnositelji), koje zastupa Danijel Klobučar, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Lovrić & Klobučar sa sjedištem u Zagrebu.

2. Ustavna tužba podnesena je zbog navodnih povreda ustavnih prava podnositelja učinjenih u obnovljenom upravnom postupku i upravnom sporu u kojima su doneseni:

– presuda Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Us-8120/2011-5 od 19. veljače 2014. (u daljnjem tekstu: osporena presuda/2014),

– rješenje Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, Uprave za građansko, trgovačko i upravno pravo, klasa: UP/II-942-01/10-01/545, ur.broj: 514-03-02-03/4-11-5 od 12. travnja 2011. (u daljnjem tekstu: osporeno drugostupanjsko rješenje/2011) i

– rješenje Grada Zagreba, Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove i imovinu grada, Odjela za upravno-pravne poslove, Središnjeg odsjeka, klasa: UP/I-942-01/09-02/26, ur.broj: 251-14-02/102-10-16 od 16. ožujka 2010. (u daljnjem tekstu: osporeno prvostupanjsko rješenje/2010).

3. Ovaj ustavnosudski predmet odnosi se na povrat oduzete imovine na temelju Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (»Narodne novine« broj 92/96., 92/99. – ispravak, 39/99. – odluka i rješenje USRH broj: U-I-673/1996 i dr. od 21. travnja 1999., 42/99. – ispravak odluke i rješenja USRH od 21. travnja 1999., 43/00. – odluka USRH broj: U-I-673/1996. od 20. travnja 2000., 131/00. – odluka USRH broj: U-I-673/1996. i dr. od 20. prosinca 2000., 27/01. – odluka USRH broj: U-I-673/1996 i dr. od 28. ožujka 2001., 34/01. – ispravak odluke USRH od 28. ožujka 2001., 65/01. – odluka USRH broj: U-I-673/1996 i dr. od 12. srpnja 2001., 118/01. – odluka USRH broj: U-1-673/1996 i dr. od 19. prosinca 2001., 80/02. i 81/02. – ispravak; u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi). Taj je zakon stupio na snagu 1. siječnja 1997.

U obnovljenom upravnom postupku riješeno je da je u prethodno provedenom upravnom postupku (1998.) imovina vraćena osobama koje nisu nasljednici prijašnje suvlasnice, a time ni ovlaštenici povrata njezine imovine. U obnovljenom postupku doneseno je osporeno prvostupanjsko rješenje/2010, kojim je ta upravna stvar pravomoćno riješena drugačije nego 1998. godine.

4. Podnositelji u ustavnoj tužbi navode da su im osporenim pojedinačnim aktima povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 19. stavkom 1., 29. stavkom 1. i 48. stavcima 1. i 4. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

5. Na temelju članka 69. alineje 3. i članka 70. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Upravnog suda Republike Hrvatske broj: Us-8120/11 i spis Grada Zagreba, Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove i imovinu grada, klasa: UP/I-942/01/09-02/26, ur.broj: 251-14-02/102-10-16.

II. POSTUPCI U VEZI SA STJECANJEM VLASNIŠTVA OVLAŠTENIKA NA POVRAT ODUZETE IMOVINE

(1997. – 2003.)

6. U ovom je slučaju riječ o povratu poslovnih prostora u kući popisni broj 1222 i dvorišta u Zagrebu, Preradovićeva ulica 1, izgrađene na z.k.č.br. 3223, površine 147,4 čhv (530 m^2), upisane u z.k.ul. 3360 k.o. Grad Zagreb (u daljnjem tekstu: poslovni prostori).

7. Rješenjem Komisije za nacionalizaciju pri NOO Donji Grad Zagreb, broj 04/Kn-1410/3-1960 od 3. veljače 1960. poslovni prostori bili su nacionalizirani. U tom su rješenju bili utvrđeni prijašnji vlasnici cijele nekretnine u Preradovićevoj 1 u Zagrebu, kako slijedi (podatke koji se nalaze u zagradi kao i rođena prezimena ženskih osoba dodao je Ustavni sud):

– Olga Žerjav rođ. Rabatić u 3/6 dijela (v. dolje točku 9.),

– Ivica (Ivan) Žerjav u 1/6 dijela (brat; v. dolje točku 9.1.),

– Vera Šporiš rođ. Žerjav u 1/6 dijela (sestra; v. dolje točku 9.2.),

– Viktor Žerjav u 1/6 dijela (brat; v. dolje točku 9.3.).

8. Rješenjem Komisije za nacionalizaciju pri NOO Donji grad Zagreb, broj: 04/Kn-1410/5-1959 od 25. svibnja 1960., koje je preinačeno rješenjem istog tijela broj: N-938/1961 od 23. ožujka 1961., u toj su nekretnini u trenutku nacionalizacije 3. veljače 1960. suvlasnicima ostavljeni u vlasništvo kao posebni dijelovi zgrade, kako slijedi:

– Olgi Žerjav rođ. Rabatić jedan dvosobni stan u I. katu desno,

– Ivici (Ivanu) Žerjavu jedan dvosobni stan u I. katu lijevo,

– Veri Šporiš rođ. Žerjav jedan trosobni stan sa sporednim prostorijama u I. katu.

9. Prijašnja vlasnica Olga Žerjav rođ. Rabatić (u daljnjem tekstu: Olga Žerjav) umrla je 23. srpnja 1975. Iz povijesnog zemljišno-knjižnog izvatka za zgradu u Preradovićevoj 1 u Zagrebu proizlazi da je vlasništvo Olge Žerjav u 3/6 dijela upisano na temelju rješenja o nasljeđivanju iza pok. Viktora Žerjava (umrlog 20. kolovoza 1939.) broj: O-902/39, pri čemu iz izvatka nije razvidan sud koji je donio rješenje, a ni datum donošenja tog rješenja.

U pozadini cijele ove upravne stvari je srodstvo Olge Žerjav s ostalim prijašnjim suvlasnicima. Naime, u postupku povrata oduzete imovine spor je nastao oko pitanja je li Olga Žerjav bila majka prijašnjih suvlasnika Ivana Žerjava i Vere Šporiš rođ. Žerjav.

9.1. Prijašnji vlasnik Ivica (Ivan) Žerjav bio je ovlaštenik naknade sukladno članku 9. Zakona o naknadi. Zahtjev za povrat oduzete imovine pravodobno je podnio 1. travnja 1997. Međutim, preminuo je u tijeku postupka 22. lipnja 2000., pa su na njegovo mjesto u postupak stupili i postupak nastavili njegova supruga Senka Žerjav i sin Viktor Žerjav (podnositelji ustavne tužbe), kao ovlaštenici prava na povrat oduzete imovine.

9.2. Prijašnja vlasnica Vera Žerjav udajom za Dragutina Šporiša 17. kolovoza 1948. promijenila je prezime u Šporiš, ali je brak razveden 9. studenoga 1970. Udajom za Vladimira Štimca 18. lipnja 1977. Vera Šporiš promijenila je prezime u Štimac (u daljnjem tekstu: Vera Šporiš/Štimac rođ. Žerjav). Preminula je 19. listopada 1990.

Na temelju rodnih listova utvrđeno je da su Jasna Crkvenčić Bojić i Željka Guttman (podnositeljice ustavne tužbe) kćeri Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav te njezine nasljednice prvog nasljednog reda. One su ovaštenice prava na povrat oduzete imovine sukladno članku 9. Zakona o naknadi. Zahtjev za povrat oduzete imovine pravodobno su podnijele 24. lipnja 1997.

9.3. Prijašnji vlasnik Viktor Žerjav bio je brat Ivice Žerjava i Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav. Rješenjem Općinskog suda I u Zagrebu, broj: R1-807/02-10 od 28. listopada 1963. (tri godine poslije donošenja rješenja o nacionalizaciji iz 1960.) proglašen je umrlim, a kao dan njegove smrti smatra se 16. svibnja 1946. Budući da je taj suvlasnik u trenutku nacionalizacije 1960. bio mrtav, na temelju rješenja o nasljeđivanju Općinskog suda I u Zagrebu broj: O-1797/63 od 25. veljače 1964. određeno je da su njegovi nasljednici brat Ivan Žerjav i sestra Vera Šporiš rođ. Žerjav, svaki u 1/2 ostaviteljeva dijela, dok je Olgi Žerjav ostao njezin suvlasnički dio.

Po toj su osnovi nadležna upravna tijela utvrdila kako prijašnjem vlasniku Ivici (Ivanu) Žerjavu, odnosno prijašnjoj vlasnici Veri Šporiš/Štimac rođ. Žerjav na temelju rješenja o nasljeđivanju iza njihova pokojnog brata Viktora pripada po 1/4 dijela, dok Olgi Žerjav pripada »preostali dio«, to jest 2/4 vlasničkog dijela poslovnih prostora.

10. Sukladno navedenom, na dan stupanja na snagu Zakona o naknadi 1. siječnja 1997., ovlaštenici prava na povrat poslovnih prostora bili su:

– Jasna Crkvenčić Bojić (kćer; nasljednica Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav),

– Željka Guttman (kćer; nasljednica Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav),

– Ivan Žerjav (prijašnji vlasnik).

10.1. Nakon smrti Ivana Žerjava 2000. godine, ovlaštenici prava na povrat oduzete imovine su:

– Jasna Crkvenčić Bojić (kćer; nasljednica Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav),

– Željka Guttman (kćer; nasljednica Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav),

– Senka Žerjav (supruga; nasljednica Ivana Žerjava), i

– Viktor Žerjav (sin; nasljednik Ivana Žerjava).

Ti su nasljednici ujedno i podnositelji ustavne tužbe u ovom ustavnosudskom postupku.

1) Prvotni upravni postupak (1998.)

11. Činjenice i okolnosti vezane uz prvotni upravni postupak pravomoćno okončan 1998. godine prikazuju se prema rješenju Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove, Odjela za upravno-pravne poslove, Prvog područnog odsjeka, klasa: UP/I-942-01/97-02/178, ur.broj: 251-18-04/03-98-05 od 26. lipnja 1998. (u daljnjem tekstu: rješenje o povratu/1998).

Kao što je prethodno rečeno, zahtjev za povrat u vlasništvo poslovnih prostora podnijeli su hrvatski državljani Ivan Žerjav 1. travnja 1997. (predmet klasa: UP/I-942-01/97-02/178) te Jasna Crkvenčić-Bojić i Željka Guttman 24. lipnja 1997. (predmet klasa: UP/I-942-01/97-01/838). Radi ekonomičnosti postupka na raspravi održanoj 15. lipnja 1998. zaključkom su ti predmeti spojeni, pri čemu su se oba zahtjeva nastavila rješavati pod klasom: UP/I-942-01/97-02/178.

12. Upravni postupak proveden je uz sudjelovanje Državnog pravobraniteljstva Grada Zagreba (danas Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu; u daljnjem tekstu: ODO Zagreb).

13. U rješenju o povratu/1998 utvrđeno je »uvidom u rodne listove« da su nasljednici iza prijašnje vlasnice Olge Žerjav koja je umrla 23. srpnja 1975.:

– sin Ivica (Ivan) Žerjav, i

– unuke Jasna Crkvenčić-Bojić i Željka Guttman (kćerke Vere Šporiš/Štimac rođ. Žerjav).

14. Na raspravi održanoj 15. lipnja 1998. saslušani su svi korisnici poslovnih prostora u zgradi u Preradovićevoj 1 u Zagrebu koji su se odazvali pozivu.

a) Pravomoćno rješenje o povratu (1998.)

15. Sukladno utvrđenim činjenicama, nadležno upravno tijelo donijelo je rješenje o povratu/1998, sa sljedećom izrekom:

»RJEŠENJE

I. Posebni dijelovi zgrade u Zagrebu, Preradovićeva br. 1, izgrađene na z.k.č.br. 3223, upisane u z.k.ul.br. 3360 k.o. Grad Zagreb i to:

a) poslovni prostor u dvorišnom prizemlju, površine 145,90 m^2 – zakupnik 'Naprijed knjižarstvo i trgovina' d.d.,

b) poslovni prostor u prizemlju ulične zgrade, površine 57,03 m^2 – zakupnik 'Diona' d.d.

c) poslovni prostor u uličnom prizemlju, površine 14,92 m^2 – zakupnik Široka Genoveva,

d) poslovni prostor u uličnom prizemlju, površine 23,73 m^2 – zakupnik Pačić Vladimir

e) poslovni prostor u dvorišnom prizemlju, površine 42,00 m^2 – zakupnik Kačinari Albina

f) poslovni prostor u uličnom prizemlju, površine 46,00 m^2 – zakupnik Šola Pero

daju se u vlasništvo:

– ŽERJAV IVANU u 2/4 dijela,

– CRKVENČIĆ-BOJIĆ JASNI u 1/4 dijela,

– GUTTMAN ŽELJKI u 1/4 dijela.

II. Općinski sud Zagreb, Zemljišno knjižni odjel, nakon pravomoćnosti ovog rješenja izvršiti će po službenoj dužnosti uknjižbu prava vlasništva u korist osoba iz točke I. ovog rješenja, uz istovremeno brisanje upisa društvenog vlasništva na istoj nekretnini.

III. Danom pravomoćnosti ovog rješenja ugovori o zakupu poslovnih prostora u zgradi iz točke I. ovog rješenja, raskidaju se po sili zakona.

IV. Svaka stranka snosi svoje troškove.

V. Ovo rješenje podliježe prethodnom nadzoru (reviziji).«

15.1. Rješenjem Gradskog ureda za imovinsko-pravne poslove Grada Zagreba, Odjela za upravno-pravne poslove, Prvog područnog odsjeka, klasa: UP/I-942-01/97-02/178 ur.broj: 251-18-04/03-98-11 od 29. listopada 1998. ispravljena je gore navedena izreka rješenja u točki I/f u odnosu na naznaku kvadrature poslovnog prostora kojim se u uličnom prizemlju zgrade koristio zakupac Pero Šola (pogrešno naznačena površina prostora od 46,00 m2 ispravljena je u 23,00 m2).

16. Rješenje o povratu/1998 utvrđeno je zakonitim u postupku prethodnog nadzora (revizije) sukladno točki V. njegove izreke.

17. Rješenje o povratu/1998 postalo je pravomoćno 14. listopada 1998. (osim u točki I.f. izreke koja je postala pravomoćna 23. studenoga 1998.). Nakon toga je vlasništvo Ivana Žerjava (u 2/4 dijela), Jasne Crkvenčić-Bojić (u 1/4 dijela) i Željke Guttman (u 1/4 dijela) na poslovnim prostorima upisano u zemljišne knjige na temelju rješenja Općinskog suda u Zagrebu, Zemljišnoknjižnog odjela, broj: Z-3291/00 od 14. ožujka 2000.

17.1. Budući da se mjerodavni zemljišnoknjižni uložak sastoji od devet (9) etažnih poduložaka, na ovom se mjestu samo primjerično prikazuju mjerodavni podaci iz poduloška 4 (vlastovnica), jednog od više poduložaka koji se odnose na podnositelje ustavne tužbe (podulošci 4, 6 i 7), prema stanju na dan donošenja ove odluke:

A

Posjedovnica

PRVI ODJELJAK

Redni broj	Broj zemljišta (kat.čestice)	Oznaka zemljišta	Površina u			Primjedbe
			m^2	jutra	čhv	
1.	3223	KUĆA POPIS. BROJ 1222 I DVORIŠTE U PRERADOVIĆEVOJ ULICI BROJ 1	530		147.4	

B

Vlastovnica

Redni broj	Upisi	Primjedbe
4. ETAŽA 0/0		
1.	Poslovni prostor u dvorišnom prizemlju, površine 145,90 m2	
1.	ŽERJAV IVAN ROGOZNIČKA UL. BR. 15, ŠIBENIK 2/4	
2.	CRKVENČIĆ-BOJIĆ JASNA KUŠLANOVA UL. BR. 5, ZAGREB 1/4 OIB: (ispušteno kao nepotrebno – op. Ustavni sud)	
3.	GUTTMAN ŽELJKA BJANIŽOV BR. 11, OMIŠALJ 1/4 OIB: (ispušteno kao nepotrebno – op. Ustavni sud)	